

РЕЦЕНЗІЯ

на дисертаційне дослідження Пісного Віталія Ігоровича на тему «Розслідування легалізації (відмивання) майна, одержаного службовою особою у вигляді неправомірної вигоди», подане до захисту у спеціалізовану вчену раду Національної академії внутрішніх справ на здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право»

Актуальність теми дослідження. Стрімкий розвиток світової фінансової системи, постійне вдосконалення існуючих та застосування нових інформаційно-комунікаційних технологій дають змогу проводити фінансові операції в найкоротший час, що створює додаткові можливості для відмивання доходів, одержаних злочинним шляхом. Для кожної держави боротьба з відмиванням доходів, одержаних злочинним шляхом, є питанням національної безпеки. Відмивання доходів, одержаних злочинним шляхом, є не лише суспільно небезпечним діянням, а й системною загрозою для фінансових ринків і національної економіки загалом. Особливо гостро це питання постає, коли до протиправних дій пов'язаних із легалізацією (відмиванням) майна мають відношення службові особи. Саме тому, автор у вступі вказує, що однією з найнебезпечніших проблем на шляху до сучасного розвитку державності та суспільного поступу України є корупція, оскільки вона становить безпосередню загрозу національній безпеці держави, підриває усталену правову систему. Корупція гальмує економічні реформи на шляху до євроінтеграції нашої держави, заподіює шкоду у сфері функціонування державного апарату. Цим і обумовлена актуальність обраної теми дисертаційного дослідження.

Теоретичне підґрунтя дослідження становлять монографічні роботи, що висвітлюють фундаментальні засади методики розслідування кримінальних правопорушень. Це праці Ю. П. Аленіна, А. О. Антошука, В. Д. Басая, І. В. Басистої, Г. П. Власової, А. Ф. Волобуєва, І. В. Гори, В. Г. Гончаренка, В. О. Гусєвої, В. А. Журавля, А. В. Іщенко, А. М. Кислого, Н. І. Клименко, В. А. Колесника, В. О. Коновалової, В. С. Кузьмічова, В. В. Лисенка, В. Г. Лукашевича, М. А. Погорецького, А. М. Поляха, В. В. Пясковського, М. В. Салтевського, О. А. Самойленко, В. М. Стратонова, О. В. Таран, В. В. Тіщенко, Л. Д. Удалової, П. В. Цимбала, К. О. Чаплинського, С. С. Чернявського, Ю. М. Черноус, В. М. Шевчука, В. Ю. Шепітька, Б. В. Щура, В. В. Юсупова та ін.

Проблеми розслідування як легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, так і корупційних кримінальних правопорушень висвітлено в деяких наукових працях: Л. І. Аркуші «Легалізація (відмивання) доходів, одержаних у результаті організованої злочинної діяльності: характеристика, виявлення, розслідування» (Одеса, 2010); О. В. Пчеліної «Теоретичні засади формування та реалізації методики розслідування злочинів у сфері службової діяльності» (2017); О. В. Халіна «Розслідування легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом» (2018); А. В. Шевчишена «Доказування стороною обвинувачення у досудовому

розслідуванні корупційних злочинів у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг» (2019); Д. О. Шумейка «Розслідування прийняття пропозиції, обіцянки або одержання неправомірної вигоди службовою особою» (2019).

Проте, як справедливо зазначає Віталій Ігорович, у юридичній літературі проблематика розслідування легалізації (відмивання) майна, одержаного службовою особою у вигляді неправомірної вигоди, не була предметом окремого наукового дослідження. Практично затребуваним є формування актуальних рекомендацій щодо розслідування кримінальних правопорушень.

Враховуючи викладене, можливо дійти висновку, що дисертаційне дослідження Пісного Віталія Ігоровича є актуальним та присвячене вирішенню наукового завдання щодо розслідування легалізації (відмивання) майна, одержаного службовою особою у вигляді неправомірної вигоди.

Оцінка наукового рівня дисертації і наукових публікацій здобувача.

Вивчення дисертації та наукових публікацій свідчить про логічну структуру роботи, що дало можливість дисертанту всебічно й повно дослідити обрану тему у межах визначеного обсягу дисертаційного дослідження. При написанні роботи автор проаналізував достатню кількість джерел (410 найменувань), ґрунтовно та критично вивчив роботи науковців за напрямом, що дало йому змогу вирішити важливу наукову задачу, дати відповіді на актуальні й суттєві для науки, правоохоронної та судової практики питання, сформулювати пропозиції та рекомендації з розслідування легалізації (відмивання) майна, одержаного службовою особою у вигляді неправомірної вигоди.

Обґрунтованість зроблених у дисертації висновків забезпечується емпіричними даними, які становлять статистичні й аналітичні матеріали МВС України, Національної поліції України, Національного антикорупційного бюро України (НАБУ), Офісу Генерального прокурора, Державної судової адміністрації України за 2020–2023 роки; дані, отримані внаслідок вивчення 360 кримінальних проваджень, досудове розслідування в яких за ст. 209 і 368 КК України здійснювали протягом 2020–2023 років; результати анкетування 120 слідчих Національної поліції України й детективів НАБУ, 109 прокурорів, зокрема прокурорів Спеціалізованої антикорупційної прокуратури (САП), 56 суддів Вищого антикорупційного суду й судів загальної юрисдикції. Емпіричні дослідження проводили в усіх регіонах України.

Досить позитивно є те, що під час написання дослідження використано власний практичний досвід автора на різних посадах у НАБУ.

Основні положення та висновки, що сформульовані в дисертації, відображено в десяти публікаціях, серед яких п'ять статей, опублікованих у виданнях, включених МОН України до переліку наукових фахових видань з юридичних наук, а також п'ять тез доповідей, опублікованих у збірниках науково-практичних конференцій та засіданні круглого столу.

Отже, дисертаційне дослідження Пісного В.І. виконане на високому науковому рівні, а публікації здобувача відображають всі його розділи.

Новизна представлених теоретичних та/або експериментальних результатів проведених здобувачем досліджень, повнота викладу в опублікованих працях. У дисертації Пісного В.І., з огляду на наявні основні положення теорії криміналістики й узагальнення судової практики, на монографічному рівні сформовано теоретичні положення та практичні рекомендації щодо розслідування легалізації (відмивання) майна, одержаного службовою особою у вигляді неправомірної вигоди, розроблено низку положень, висновків і рекомендацій, які становлять наукову новизну.

Робота має наукову новизну, яка полягає в тому, що вперше:

– розроблено криміналістичну характеристику розслідування легалізації (відмивання) майна, одержаного службовою особою у вигляді неправомірної вигоди, що є технологією злочинного збагачення. У цій технології предикатним, тобто основним, кримінальним правопорушенням є отримання неправомірної вигоди службовою особою, а супутнім, спрямованим на приховання слідів основного, – легалізація (відмивання) майна. Здійснено криміналістичну характеристику технології злочинного збагачення відповідно до механізму злочинної діяльності: 1) дії, спрямовані на безпосереднє отримання неправомірної вигоди службовою особою; 2) отримання неправомірної вигоди; 3) дії, спрямовані на приховування слідів кримінального правопорушення та здійснення власне легалізації (відмивання) майна як завершального етапу злочинного збагачення;

– надано пропозиції щодо використання під час досудового розслідування спеціального розробленого й застосовуваного в практиці правоохоронних органів провідних іноземних держав кримінального процесуального інструменту Протоколу Берклі, який визначає теоретико-методологічні та практичні засади збирання, аналізу й зберігання цифрової інформації, що є у відкритому доступі, з дотриманням професійних, правових та етичних принципів і міжнародних стандартів з метою встановлення обставин легалізації (відмивання) майна, одержаного службовою особою у вигляді неправомірної вигоди;

– визначено типові слідчі ситуації розслідування технології злочинного збагачення щодо легалізації (відмивання) майна, одержаного службовою особою у вигляді неправомірної вигоди: кримінальне провадження розпочато за фактом одержання неправомірної вигоди службовою особою та подальшої її легалізації; кримінальне провадження розпочато за фактом одержання неправомірної вигоди службовою особою, у слідчого є достовірні дані про вчинення подальшої легалізації (відмивання) майна; кримінальне провадження розпочато за фактом легалізації (відмивання) майна, у слідчого є достовірні дані про предмет легалізації як наслідок одержання неправомірної вигоди службовою особою. Сформовано алгоритми дій відповідно до кожної слідчої ситуації.

Окрім розглянутих вище, в роботі містяться й інші положення, висновки та рекомендації, які удосконалені та набули подальшого розвитку, але загалом, в сукупності, забезпечують цілісність наукової новизни проведеного дослідження.

Наукова обґрунтованість отриманих результатів, наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації.

Аналіз анотації та тексту дисертації, змісту публікацій Пісного В.І. дають змогу зробити висновок про наукову обґрунтованість і достовірність результатів, отриманих у ході науково дослідження.

Усі наукові положення, висновки і рекомендації, які сформульовані у дисертації, достатньою мірою обґрунтовані та відповідають меті та завданням роботи, викладені у загальних висновках та висвітлені в опублікованих працях. Висновки дисертаційної роботи логічно витікають із отриманих результатів, а рекомендації базуються на висновках дослідження.

Зроблені Пісним В.І. висновки, за окремими розділами та в цілому за змістом дисертації, мають вагому аргументацію, є належним чином обґрунтованими, викладені автором чітко і коректно.

Підтвердженням достовірності наукових положень і висновків, викладених в дисертації є належна методологія дослідження. Відповідно до поставленої мети та завдань дослідження, його предмета та об'єкта було використано загальнонаукові та спеціальні методи: методи формальної логіки (аналіз, синтез, дедукція, індукція, аналогія) надали можливість висвітлити питання стану наукових досліджень з питань розслідування легалізації (відмивання) майна, одержаного службовою особою у вигляді неправомірної вигоди; сформулювати структурні елементи криміналістичної характеристики кримінального правопорушення (підрозділ 1.1, розділ 2); виокремити типові слідчі ситуації початкового етапу розслідування та відповідні їм алгоритми дій суб'єкта досудового розслідування (підрозділ 3.2). У дослідженні використано спеціально-правові методи: порівняльно-правовий – під час аналізу нормативно-правових актів, наукових понять (у всіх розділах дисертації); догматичний (формально-логічний) – для висвітлення змісту понять: «неправомірна вигода», «легалізація (відмивання) майна» (розділ 1); системно-структурний – для систематизації обставин, які підлягають доказуванню; формування алгоритмів вирішення типових слідчих ситуацій, проведення слідчих (розшукових) дій (розділи 2, 3); метод системного аналізу – для комплексного узагальнення елементів криміналістичної характеристики (розділ 2); моделювання – для визначення особливостей використання спеціальних знань під час розслідування легалізації (відмивання) майна, одержаного службовою особою у вигляді неправомірної вигоди (підрозділ 3.4), формування криміналістичних рекомендацій щодо проведення слідчих (розшукових) дій (підрозділ 3.3); логіко-нормативний – для аналізу законодавства та формулювання пропозицій з його вдосконалення (підрозділ 1.2); статистичний – з метою підтвердження теоретичних положень даними державної та відомчої статистики, узагальнення результатів емпіричних джерел (у всіх розділах дисертації); соціологічний – у межах обґрунтування наукових висновків даними анкетування практичних працівників правоохоронних органів (у всіх розділах дисертації).

Методи дослідження були використані комплексно, що забезпечує високий рівень наукової обґрунтованості положень, які розроблені в дисертації.

Обґрунтованість зроблених у дисертації висновків забезпечується емпіричними даними.

Отже, результати дисертаційного дослідження Пісного В.І., які виносяться на захист є достатньо аргументованими, обґрунтованими, логічними та переконливими, мають високий ступінь наукової новизни та практичне значення.

Рівень виконання поставленого наукового завдання, оволодіння здобувачем методологією наукової діяльності. Наукові результати і положення, що виносяться на захист, одержані завдяки широкому використанню різноманітних методів наукового дослідження, аналізу масиву нормативно-правових актів, які регламентують слідчу та судову діяльність, наукових праць в галузі криміналістики.

Постановка завдань, визначення об'єкту та предмету наукового пошуку є чіткими і зрозумілими та цілком відповідають вимогам до наукових робіт даного різновиду. Завдання наукової праці здобувачем загалом виконані, загальна мета досягнута.

Поставлені наукові завдання виконані на високому методологічному рівні, а дисертант оволодів необхідними для рівня доктора філософії компетенціями.

Теоретичне і практичне значення результатів дослідження полягає в тому, що дисертація є першим монографічним дослідженням, у якому сформовано теоретичні положення та практичні рекомендації щодо розслідування легалізації (відмивання) майна, одержаного службовою особою у вигляді неправомірної вигоди, розроблено низку положень, висновків і рекомендацій, які становлять наукову новизну.

Сформульовані висновки й пропозиції впроваджено та використовуються у: правозастосовній діяльності, освітньому процесі та науково-дослідній діяльності.

Оцінка змісту дисертації, її завершеності в цілому. Дисертація Пісного В.І. викладена українською мовою та має чітку структуру, яка відповідає вимогам МОН України та порядку присудження ступеня доктора філософії. Дисертація складається з анотації, вступу, трьох розділів, кожен з яких поділяється на відповідні підрозділи залежно від поставлених завдань, висновків, списку використаних джерел та додатків. Загальний обсяг дисертації – 312 сторінок, з них основного тексту – 230 сторінок.

Анотація у стислій формі представляє основні тези дисертаційного дослідження, наводить перелік публікацій, в яких викладені основні результати рецензованого дослідження. Анотація викладена українською і англійською мовами. Анотація дисертації, ідентична її основному змісту, адекватно відображає основні положення дослідження.

У вступі обґрунтовано актуальність обраної теми, охарактеризовано ступінь її наукової розробки, зв'язок із науковими програмами, планами, темами, визначено мету, завдання, об'єкт, предмет та методи дисертаційного дослідження, емпіричну базу, сформульовано наукову новизну, практичне значення результатів, особистий внесок здобувача та зазначено інформацію про апробацію дисертації.

У розділі 1 «Теоретико-правові засади розслідування легалізації (відмивання) майна, одержаного службовою особою у вигляді неправомірної вигоди», проаналізовано стан наукової розробленості проблем розслідування легалізації (відмивання) майна, одержаного службовою особою у вигляді неправомірної вигоди. Як результат опрацьованого, визначено, що орієнтиром для розроблення теоретичних положень розслідування легалізації (відмивання) майна, одержаного службовою особою у вигляді неправомірної вигоди, є потреби практики, зокрема: необхідність удосконалення криміналістичного забезпечення розслідування легалізації (відмивання) майна, вчиненого шляхом отримання неправомірної вигоди службовою особою (на думку 90,7 % слідчих і детективів, 98,3 % прокурорів, 80,6 % суддів); проблеми доказування обставин кримінальних правопорушень і подальшого судового розгляду кримінальних проваджень (83,3 % слідчих та детективів, 88,9 % прокурорів, 97,6 % суддів); складнощі в організації розслідування кримінального правопорушення; недоліки профілактичної діяльності (77,3 % слідчих і детективів, 82,8 % прокурорів, 94,8 % суддів); складнощі в пошуку й опрацюванні наукової, навчально-методичної інформації та її джерел (85,1 % слідчих і детективів, 91,9 % прокурорів, 90,4 % суддів). Орієнтиром для розроблення проблемних питань слугують потреби як науки, так і правоохоронної практики (стор. 41-42).

У підрозділі 1.2. приділена увага правовим засадам діяльності уповноважених суб'єктів під час розслідування легалізації (відмивання) майна, одержаного службовою особою у вигляді неправомірної вигоди. Аналіз міжнародних документів дав можливість Пісному В.І. виокремити правові акти практичного спрямування для боротьби з корупцією та легалізацією (відмиванням) майна, здобутого злочинним шляхом, які містять керівні принципи щодо розслідування зазначених кримінальних правопорушень.

У підрозділі 1.3. детально розкрито міжнародний досвід протидії легалізації (відмивання) майна, одержаного службовою особою у вигляді неправомірної вигоди, та його використання під час розслідування. Розкриття міжнародного досвіду беззаперечно сприяє посиленню значимості кожного дослідження і це не є виключенням. Автор не випадково обрав міжнародний досвід протидії легалізації (відмивання) майна, одержаного службовою особою у вигляді неправомірної вигоди Данії, Фінляндії та Нової Зеландії, оскільки вони відносяться до трійки лідерів рейтингу сприйняття корупції Transparency International 2022 року: (стор. 74-78).

У розділі 2 «Криміналістична характеристика легалізації (відмивання) майна, одержаного службовою особою у вигляді неправомірної вигоди» спочатку окреслено загальні положення криміналістичної характеристики легалізації (відмивання) майна, одержаного службовою особою у вигляді неправомірної вигоди. Так, автором визначено елементи криміналістична характеристика легалізації (відмивання) майна, одержаного службовою особою у вигляді неправомірної вигоди, до яких віднесено: 1) предмет посягання (отримання неправомірної вигоди, який буде безпосередньо чи опосередковано предметом подальшої легалізації (відмивання) майна); 2) способи підготовки, безпосереднього отримання та приховування неправомірної вигоди та легалізації (відмивання) майна; 4) обстановку реалізації злочинної діяльності; 5) особу правопорушника; 6) слідову картину злочинної діяльності (стор. 99-100). В подальшому автором у підрозділах розкриваються всі елементи криміналістичної характеристики легалізації (відмивання) майна, одержаного службовою особою у вигляді неправомірної вигоди. Так, розпочинає із предмета протиправного посягання під час вчинення легалізації (відмивання) майна, одержаного службовою особою у вигляді неправомірної вигоди. До предмета він відносить різні матеріальні об'єкти: грошові кошти, майно, майнові права, цінні папери, які надалі вводять у законний обіг з метою приховання джерела їх походження, а також віртуальні активи.

У досліджуваному способі вчинення легалізації (відмивання) майна, одержаного службовою особою у вигляді неправомірної вигоди, Пісний В.І. вбачає технологію злочинного збагачення, системно-структурний аналіз складових елементів дає змогу дійти висновку про наявність триланкової системи, де легалізація (відмивання) майна, одержаного внаслідок вчинення предикатного кримінального правопорушення, буде способом приховування кримінально протиправної діяльності.

В подальшому розкриває місце та час вчинення легалізації (відмивання) майна, одержаного службовою особою у вигляді неправомірної вигоди. Крім цього, багато уваги приділяє слідам вчинення і відповідно, технологію злочинного збагачення розглянуто за трьома групами: матеріальні, ідеальні, електронні. В умовах цифровізації суспільства актуальним під час розслідування легалізації (відмивання) майна, одержаного службовою особою у вигляді неправомірної вигоди, є електронні (цифрові) сліди, які можуть набувати статусу електронних (цифрових) доказів.

У розділі 3 «Організаційно-тактичні засади розслідування легалізації (відмивання) майна, одержаного службовою особою у вигляді неправомірної вигоди» на початку автором розкрито обставини, що підлягають встановленню під час розслідування легалізації (відмивання) майна, одержаного службовою особою у вигляді неправомірної вигоди. В ході розгляду першого підрозділу автор звертає увагу на те, що встановлення всіх обставин у хронологічній послідовності та в необхідному обсязі, визначення зв'язків і відносин, виявлення їх властивостей, станів, характеристик учасників технології злочинного збагачення надає можливість повно і

правильно усвідомити сутність розслідуваної події, дати їй відповідну правову оцінку, з'ясувати всі обставини, які впливають зі змісту кримінального та кримінального процесуального законів і сприяють об'єктивному розслідуванню (стор. 178).

У другому підрозділі автор розкриває типові слідчі ситуації розслідування легалізації (відмивання) майна, одержаного службовою особою у вигляді неправомірної вигоди. У роботі автором слідчі ситуації досліджуваної технології злочинного збагачення розглянуто за трьома типовими слідчими ситуаціями: 1) кримінальне провадження розпочато за фактом одержання неправомірної вигоди службовою особою і подальшої її легалізації; 2) кримінальне провадження розпочато за фактом одержання неправомірної вигоди службовою особою, у слідчого є достовірні дані про вчинення подальшої легалізації (відмивання) майна; 3) кримінальне провадження розпочато за фактом легалізації (відмивання) майна, у слідчого є достовірні дані про одержання предмета легалізації внаслідок одержання неправомірної вигоди службовою особою (стор. 187-188).

В подальшому автор розкриває актуальне питання проведення слідчих (розшукових) дій під час розслідування легалізації (відмивання) майна, одержаного службовою особою у вигляді неправомірної вигоди. Звернута увага на те, що у більшості випадків об'єктами обшуку за досліджуваним видом технології злочинного збагачення є: а) місця вчинення окремих епізодів: легалізації (відмивання) майна й одержання неправомірної вигоди службовою особою (службовий кабінет, житловий будинок, квартира, гараж та інше володіння особи, конвертаційний центр, фінансова установа тощо); б) приміщення (службові кабінети, житлові приміщення, дачі, гаражі учасників кримінального правопорушення, їхніх родичів і друзів); в) транспортні засоби.

Розглянуто тактику проведення допиту залежно від процесуального статусу допитуваного, запропоновано тактичні прийоми залежно від конфліктності й безконфліктності проведення слідчої (розшукової) дії.

На завершення розділу автор розкриває питання проведення судових експертиз і використання їх результатів під час розслідування легалізації (відмивання) майна, одержаного службовою особою у вигляді неправомірної вигоди.

Наприкінці кожного розділу та всієї дисертації Пісного В.І. наводяться висновки, в яких конкретно характеризується зміст досліджених питань.

Необхідно зазначити, що кожний розділ дисертаційного дослідження має свою наукову значимість, слугує науковим підґрунтям для наступного розділу та у результаті об'єднання усіх розділів утворюється цілісне дослідження, що є основою для вирішення практичного завдання – розкриття сутті розслідування легалізації (відмивання) майна, одержаного службовою особою у вигляді неправомірної вигоди.

Вищенаведене дозволяє стверджувати, що дисертація Пісного Віталія Ігоровича відповідає існуючим вимогам та є завершеною науковою працею.

Рекомендації щодо подальшого використання результатів дисертації в практиці. Отримані результати дисертаційного дослідження Пісного Віталія Ігоровича на тему «Розслідування легалізації (відмивання) майна, одержаного службовою особою у вигляді неправомірної вигоди» можливо використовувати у освітньому процесі юридичних закладів вищої освіти, в науково-дослідницьких розробках наукових установ, при підготовці наукових публікацій та монографій, плануванні досліджень за цим напрямом, а також практичній діяльності.

Зауваження щодо оформлення та змісту дисертації, запитання до здобувача. У цілому позитивно оцінюючи рецензовану працю, вважаємо за доцільне висловити кілька міркувань та побажань:

1. У підрозділі 2.2. «Предмет посягання під час вчинення легалізації (відмивання) майна, одержаного службовою особою у вигляді неправомірної вигоди» автор звертає увагу на те, що предметом посягання у вказаній категорії кримінальних правопорушень є – криптовалюта. В подальшому автор звертає увагу на те, що однією зі спроб законодавчо врегулювати ситуацію з криптовалютою є прийнятий Закон України «Про віртуальні активи», який узаконює віртуальні активи, зокрема криптовалюту, прирівнюючи її до об'єкта цивільних прав. Попри те, що цей законодавчий акт прийнято ще 17 лютого 2022 року, станом на сьогодні він законної сили ще не набрав, залишаючи законодавчо не визначеними нові форми грошей та формуючи прогалину в розслідуванні злочинної технології збагачення (стор. 108-109).

Крім цього, був також поданий до Верховної ради проект Закону України «Про обіг криптовалюти в Україні» від 06.10.2017 № 7183, який також не знайшов підтримки у законодавців.

Саме тому, під час прилюдного захисту цікаво почути думку автора щодо того, яким же чином можна використовувати криптовалюту як доказ у кримінальному провадженні, якщо вона законодавчо не закріплена і які шляхи для вирішення вказаної проблеми.

2. Інноваційні підходи у діяльності правоохоронних органів та використання сучасних науково-технічних засобів та методів у боротьбі з протиправною діяльністю відіграють і будуть відігравати у майбутньому ключове значення. Такий напрям не обійшов стороною і Пісний В.І., який у роботі згадує про те, що сліди вчинення легалізації (відмивання) майна, одержаного службовою особою у вигляді неправомірної вигоди, може містити й відкрита інформація з мережі Інтернет. Наприклад, відомості із соціальних мереж про невідповідність рівня витрат службової особи або членів його сім'ї його офіційному доходу. У цьому контексті питання подання як доказів даних, що містяться у відкритому доступі, стає важливим етапом доказування. Найактуальнішим документом у цьому питанні є так званий Протокол Берклі, розроблений Центром з прав людини Каліфорнійського університету в Берклі. Цей Протокол визначає термінологію та методологію даних, процедуру для збору, аналізу й зберігання цифрової інформації, що є у відкритому доступі, з дотриманням професійних, правових та етичних принципів (стор. 141).

Водночас, поряд із позитивним аспектами використання Протоколу Берклі виникають і ряд ускладнень. Основними з них є: 1) неналежне унормування методики виявлення та фіксації таких слідів; 2) процесуальна регламентація застосування вказаного Протоколу та використання його результатів у доказуванні вини особи. Тому, під час прилюдного захисту бажано почути думку автора щодо вказаних ускладнень та можливі шляхи їх вирішення.

Перелічені зауваження і побажання мають дискусійний характер і не впливають на загальну високу позитивну оцінку дисертації. Представлена дисертаційна робота є завершеною науковою працею. Сформульовані у ній рекомендації та висновки становлять наукову й практичну цінність.

Відсутність порушень академічної доброчесності. У ході вивчення як дисертаційного дослідження, так і наукових публікацій, фактів порушень академічної доброчесності не виявлено. Дисертація Пісного Віталія Ігоровича на тему «Розслідування легалізації (відмивання) майна, одержаного службовою особою у вигляді неправомірної вигоди» є оригінальною, самостійно виконаною науковою працею.

Висновок про відповідність дисертації встановленим вимогам. Дисертація Пісного Віталія Ігоровича на тему «Розслідування легалізації (відмивання) майна, одержаного службовою особою у вигляді неправомірної вигоди», подана на здобуття ступеня доктора філософії, є комплексним, цілісним, завершеним науковим дослідженням, містить нові науково-обґрунтовані результати, що відрізняються новизною в постановці та вирішенні проблем розслідування легалізації (відмивання) майна, одержаного службовою особою у вигляді неправомірної вигоди.

Рецензована робота відповідає галузі знань 08 «Право» спеціальності 081 «Право» та вимогам «Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах)», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 року № 261 (з наступними змінами і доповненнями), наказу Міністерства освіти і науки України від 12 січня 2017 р. № 40 «Про затвердження вимог до оформлення дисертації» (з наступними змінами і доповненнями), Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44 (з наступними змінами і доповненнями), а її автор – **Пісний Віталій Ігорович** заслуговує на присудження ступеня доктора філософії галузі знань 08 «Право» зі спеціальності 081 «Право».

**Завідувач кафедри криміналістики та судової медицини
Національної академії внутрішніх справ
кандидат юридичних наук, доцент**

Андрій АНТОЩУК